

הנער בן התמותה פֶּאָתוֹן היה בנו של הָלְיוֹס, אל השמש. הוא הפציר באביו שניח לו לנהוג במרכבת השמש השמימית, שבה עובר האל יום יום מפאתי מזרח עד לקצה מערב ומעניק לעולם את אורו. אך כאשר נעתר לו האל לבסוף והנער הפזיז ניסה לנהוג את סוסי אביו, הוא איבד את השליטה במושכות. המרכבה הזוהרת היטלטלה מעלה מטה ומצד אל צד, כמו ספינה שמפרשיה נעקרו בסערה. כאשר התקרבה יתר על המידה אל פני הארץ היא שרפה את כל הקרקע מתחתיה ואיימה להפוך את העולם כולו למאכולת אש.

כך נצרב עורם של תושבי אפריקה והם הפכו לשחורים. וכך היתה לוב למדבר שממה. ברגע האחרון התערב זאוס, מלך האלים, ויידה את ברקו לעבר הסוסים. אש הברק יירטה את אש המרכבה והפילה אותה מן השמיים ארצה. העולם ניצל, אך הנער שביקש להוליך את השמש צנח אל מותו. אחיותיו, שקוננו על לכתו של העלם הזוהר ("פֶּאָתוֹן", ביוונית: "זוהר, מנצנץ"), הפכו לעצי צפצפה, ודמעותיהן הלא הן שרף הענבר שמטיפים העצים עד עצם היום הזה.

על עטיפת כרך 15 של "הו!", בעיצובה של מיכל קול: "פאתון", מאת האמן ההולנדי הנריק גולציוס (1558-1617). לא במקרה בחרנו בדימוי הזה: פאתון, השואף להוביל את השמש אך מאבד את עולמו משום שאינו מצליח לאחוז במושכות מרכבתו, הוא סמל על-זמני לאמן בכלל ולמשורר בפרט. הנימה המיתית, הטראגית-כמעט, היא חלק מהותי מהעניין: כל משורר מכיר את הפער הבלתי-נמנע בין השיר שהוא רואה בעיני רוחו – השיר האידאלי, או, בלשון אפלטונית משהו: "אידאל השירה" – לבין השיר שהוא מוציא לבסוף תחת ידיו בפועל. הפער ההכרחי הזה קיים אפילו במקרים שבהם המשורר מרוצה ממעשה ידיו, שהרי השאיפה "להוביל את השמש", לתת מלים וגוף לאיזה מאור פנימי, היא נחלתו של כל אדם כותב, וכך כמובן גם כישלונה הבלתי-נמנע של השאיפה הזאת. הסמל הזה – והעטיפה הזאת – מציינים התחלה חדשה בדרכו של "הו!": החל בגיליון הנוכחי נקצה בכתב העת מקום נרחב לכתיבה על שירה בפרט, ועל קריאה וכתביבה בכלל. זאת כמובן לצד השירים החדשים, המתפרסמים בכל אחד מגיליונות כתב העת (והגיליון הנוכחי כולל מבחר עשיר ומגוון במיוחד של שירה חדשה, במקור וגם בתרגום). בכך אנחנו מבקשים להתמודד באופן בונה עם אחת הלקונות הגדולות ביותר בתרבות העברית של השנים האחרונות: היעדרה של ביקורת שירה מעמיקה ואמיתית, מעבר להתייחסויות קצרות-היקף בעיתונות השבועית. הכוונה היא לכתיבה מסאית-ביקורתית המוקדשת לשירה עברית בת-זמננו, שכמעט אינה זוכה כיום להתייחסות רצינית, ועוד פחות מכך – לפרספקטיבה רחבה שאינה סוציולוגית-מיידית. עם זאת, לא רק השירה העכשווית סובלת כיום ממיעוט התייחסויות חוץ-אקדמיות משמעותיות, אלא גם השירה הקלאסית, עברית ומתורגמת כאחד. המחסור הוא לא בהכרח במאמרים "מדעיים", וגם לא בסקירות או ביקורות על ספרים ספציפיים, אלא בעיקר בטקסטים בעלי נופך וחותרם אישי. בדיוק באלה אנחנו מבקשים להתמקד מעל דפי "הו!".

בפתח הכרך עב הכרס הזה (350 עמודים!) – "מְזִשִּׁיר", מדור המוקדש כולו להרהורים ולמסות על שירה ולמסות על קריאה ועל כתיבה, ומיד אחריו – מדור המוקדש לרשימות על יצירתה של אנה הרמן, משוררת המלווה את "הו!" מאז גיליונו הראשון. מדור זה כולל גם שירים חדשים פרי עטה (עוד על המדור: ראו בהמשך).

"מזשיר" – כותרת ששאלנו משירו של דוד אבידן "תרומה צנועה לתיאוריה של הפואטיקה" – כולל שבע-עשרה מסות שונות. מקצתן מוקדשות להרהורים על שירה באופן כללי (אנה הרמן: "האם שמעתי את דופק השירה?", "יאיר דברת: "השירה ותהום הזיכרון", שחר-מריו מרדכי: "יש שיוצאים בשלום אל הצד השני", עמרי לבנת: "שם המשורר: אפוריזמים", משה סקאל: "והאור לא ידע שָׁבַע: פרוזאיקון קורא שירה"), ומקצתן למחשבות על מצב השירה והפרוזה כיום, בעידן הרשתות החברתיות ופוליטיקת הזזה (הילה להב: "שלושה מכתבים למשוררת צעירה", אורי הולנדר: "היו אליטה!", "יחזקאל רחמים: "מכתב לקוראת במרחקים", תמר מרין: "Sharing is uncaring", דורית שילה: "בואו נסכים שלא להסכים").

מסות נוספות מוקדשות ליוצרים ספציפיים: ריטה קוגן כותבת על המשוררת הרוסייה אנה אחמטובה, במסה הכוללת גם מבחר תרגומים חדשים לשירתה ("אחמטובה שלי"). זאב סמילנסקי כותב על התאהבותו המאוחרת ביצירת המשוררת האמריקנית המודרניסטית גרטרוד שטיין ("השיר היה חזק ממני"), ומוסיף אף הוא מבחר תרגומים מיצירת המשוררת. גדעון טיקוצקי כותב על ספר שיריה האחרון של לאה גולדברג, "שארית החיים", שראה אור רק אחרי מותה ("החשבון לא הושלם"). עודד אסף כותב על משורר הביט הניו־יורקי אלן גינזברג ובוחן מנקודת מבטו כמלחין את הדרך שבה ניגשו מוזיקאים ליצירתו של גינזברג ("איך מלחינים את אלן גינזברג?"). והמתרגם הצרפתי מיכאל גומז גוטהארט מספר על דמותו המרתקת של לין שו, מתרגם-מעבד-סופר האחראי לחלק ניכר מתרגומי המופת של ספרות המערב לסינית, אף שלא ידע שום שפה זרה ("לין שו, מחברו של דון קיחוטה"). את המדור חותמות שתי מסות קלאסיות פרי עטם של שני משוררים גדולים: "נגיחה" של המשורר הרוסי בן תור הכסף אוסיפ מנדלשטם (מרוסית: סיון בסקין), ו"המסורת והכשרון האינדיווידואלי" של ת"ס אליוט (מאנגלית: אלינוער ברגר), אחד הטקסטים המכוננים בפואטיקה של המאה העשרים, שזהו לו פרסום ראשון בעברית.

המדור המוקדש לאנה הרמן הוא הזדמנות לכונן זרקור ליצירתה של משוררת עכשווית נפלאה, שעד כה לא זכתה ולו למקצת מתשומת הלב הביקורתית והמחקרית שהיא ראויה לה. סיון בסקין הקדישה את מסתה לדימויי הגוף בשירתה של הרמן ("הגיבורה מחדר תשע: האומץ לתת מילים לגוף"). היא מגדירה אותה כיוצרת פורצת דרך בין השאר בזכות האומץ שלה לאפשר לגוף לספר על רגעי הקשים והסמויים ביותר מן העין. "היינו זקוקים מאוד למישהי שתתן לזה קול", כותבת בסקין, "שתחרוז את הקול הזה בצורה מושלמת, שתהדהד בקול הזה כל כך הרבה מהאמנות שקדמה לו, ועם זאת תבטא באופן אותנטי לחלוטין את האמת הפרטית שלה". נויט בראל בחרה להתמקד בשיר אחד – "אבן נייר ומספרים" – אשר לו היא מקדישה רשימה אישית רבת-השראה ("אל מה משוררים משתוקקים? אלף מלים על שיר אחד של אנה הרמן"). רחל אלבק-גדרון מגדירה את מושג ה"קשב הרדיקאלי" באמנות, ומחילה אותו על יצירתה של הרמן, תוך שהיא עומדת

על הדמיון בין החזרתיות והריתמיות של צורות השיר שבהן משתמשת המשוררת לבין מקצביו הטבעיים של הגוף.

מתרגמת שיריה של אנה הרמן לאנגלית, **אדריאנה ג'ייקובס**, מאוניברסיטת אוקספורד, כתבה רשימה קצרה על כמה מהתלבטויותיה ובחירותיה בתרגום שירי הרמן, ובעיקר השיר "מְהֶמ" – אונומטופיאה שקשה מאוד למצוא לה מקבילה מדויקת באנגלית. לצד רשימתה מביאה ג'ייקובס חמישה מתרגומיה לשירים של אנה הרמן, לצד המקור העברי. את המדור חותם מחזור קצר של שירים חדשים פרי עטה של הרמן.

השירה המקורית בכרך הנוכחי היא עשירה במיוחד: ב"הו!" 15 משתתפים לא פחות מחמישים כותבי שירה, החל במשוררים ותיקים ומרכזיים וכלה בכותבים חדשים שזהו להם פרסום ראשון; ממשוררים המצויים בשנות העשרים המוקדמות לחייהם ועד למשוררת ילידת 1927 – **רינה סופר**, ילידת העיר ביירות, שהחלה לכתוב שירה רק לפני שנים אחדות. תמצאו כאן משוררים המשתייכים לאסכולות שונות בשירה, כאלה המזוהים עם זרמים מגוונים וחבורות ספרותיות שונות, עם תפיסת עולם פוליטית הרחוקה כרחוק מזרח ממערב מעמדות אנשי מערכת כתב העת, משוררות נשים ומשוררים גברים, משוררים דתיים לצד אתאיסטים מושבעים, מזרחים לצד אשכנזים, חובבי־חרוז־חופשי ושבירות פואטיות למיניהן לצד משוררים המעדיפים לצקת את עולמם השירי העכשווי אל תוך מתכונות קלאסיות וצורות מובחנות. כל אלה לא התקבצו כאן בשם איזו אחדות מזויפת, אלא בשמה של השירה. הגיליון הנוכחי, אם לסכם זאת בקצרה, מבקש להציג פנורמה רחבה ככל האפשר של מיטב השירה העברית הנכתבת כיום בישראל (וגם מחוצה לה).

אנחנו גאים לבשר שכמה משוררים צעירים שיצירתם מתפרסמת ב"הו!" בקביעות – רובם אף החלו את דרכם מעל דפי כתב העת – עומדים עכשיו לפני פרסום הראשון: **יאיר דברת, אורין רוזנר, דוד (ניאו) בוחבוט, עומר ולדמן ועמרי שרת**.

חותם את "הו!" 15 מדור התרגום, הכולל הפעם בעיקר שירה. חלקה של השירה האמריקנית והאנגלית משמעותי בגיליון זה במיוחד: תמצאו בו יצירות של המשוררת האמריקנית־פריזאית ה"קוביסטית" **גרטרוד שטיין** (בתרגום **זאב סמילנסקי**), של משורר הביט וחלוץ ה"אָקוּפּוּאטיקה" **גארי סניידר** (בתרגום **סבינה מסג ואפרת מישורי**), של המשוררת הבריטית העכשווית **אליס אוסולד** (מאנגלית: **רעות בן־יעקב**), של המשורר האמריקני **אהרון פוגל**, נכדו של סופר היידיש מנחם בורישו (מאנגלית: **גלעד יעקובסון**), של המשוררת האמריקנית הניאו־קלאסיציסטית **אלישה א' סטולינגס**, החיה ביוון (מאנגלית: **אסף ברטוב**), וכן טקסט יוצא־דופן ומאתגר של המשוררת האמריקנית **אן קרסון**, "תרגיל אלברטין", מעין וריאציה חדשנית על מרסל פרוסט ועל סטפאן מלארמה (מאנגלית: **רינה ז'אן ברון**). עוד בחלק האנגלוסקסי של הגיליון: תרגום צמוד־מוזיקה של **שלומציון קינן** ל"קחי את הוואלס הזה", גרסתו של **לאונרד כהן** המנוח לשירו של **פדריקו גרסייה לורקה** "ואלס וינאי קטן".

המתרגם חתן פרס ישראל **שמעון זנדבנק** מפרסם הפעם שלושה תרגומים חדשים לשירים של **פאול צלאן**, המשורר היהודי יליד בוקובינה, שנחשב בעיני רבים לגדול משוררי השפה הגרמנית אחרי המלחמה. לצד תרגומי השירים תמצאו גם קטעים נבחרים מההתכתבות בין צלאן לבין אהובתו, המשוררת האוסטרית **אינגבורג בכמן** (מגרמנית: **אמיר**

יגל). שמעון בוזגלו מפרסם תרגומים חדשים לשלושה משיריו של קונסנטדינוס קוואפיס (כולל "איתקה" ו"מחכים לברברים", מהידועים בשיריו של המשורר האלכסנדרני-יווני הדגול). מאוקראינית, שפה שמעט מאוד משירתה תורגם עד כה לעברית, מביא אלכס אורבוך מבחר קטן מיצירתו של ואסיל הולבורודקו, משורר עכשווי תושב קייב ומחשובי המשוררים בשפתו כיום. רמה איילון תרגמה מבחר קטן ממכתביו היפהפיים של הסופר הצרפתי גי דה מופסן לאהובתו ז'יזל ד'אסטוק. ואילו בני מר מציג את "משירי רחוב אהבתי": מבחר שירי יידיש שנכתבו על רחוב אחד בוורשה, פרי עטם של משוררים שונים. התלבטנו באיזה מדור בגיליון לכלול את שירתה של לינור גורליק, אחת הכוכבות הבולטות על מפת השירה הרוסית העכשווית. בסופו של דבר כללנו אותה במדור התרגום, אף שחלק משיריה המופיעים כאן הם בגדר שירת מקור ולא תרגום. גורליק חיה כאן, בישראל, וכתבת כאן לאלה שקוראים שם, ברוסיה. אנחנו שמחים להעניק לכם הצעה ראשונית לעולמה, באמצעות ארבעה שירים רוסיים שהיא תרגמה בעצמה לעברית, וארבעה שירים שכתבה ישירות בעברית. רועי חן הקדים הקדמה קצרה לשיריה, והוא מספר בה על מקומה המרכזי של משוררת וסופרת ייחודית זו במערכת הספרות הרוסית של ימינו.

* * *

תודה מקרב לב לאנשי עמותת "הו!", שבזכות מסירותם ומאמצייהם "הו!" יכול להתקיים ואף להרחיב את פעילותו, ובראש וראשונה לסיון בסקין, ולמנכ"ל העמותה, אבי דאול, המשקיעים את מיטב מרצם בפעילויות כתב העת. תודה רבה לחברי העמותה מתן מרידור, אמיר בקר, דורית שילה, יאיר דברת, רועי חן ותום ויזל, וכן לתותי ורוני פורת ולרו"ח שלמה יניב, המסייעים לנו רבות בפעילות העמותה.

תודה רבה למעצבת מיכל קול, האחראית לעטיפת הגיליון וללוגו המחודש של "הו!", וכן לאלי אורן ולאנשי בית הדפוס שלו. תודתנו נתונה לפרופ' עוזי שביט, מנכ"ל הוצאת "הקיבוץ המאוחד", ולכל אנשי ההוצאה, ובראש וראשונה לטל מולכו, לסיגל זלאיט ולאורי מוזס רון. תודה לפרופ' אברהם נוברשטרן, מנהל בית שלום עליכם בתל אביב, ולרוזלין דרעי, הנספחת לענייני ספרות במכון הצרפתי, התומכים במסירות רבה בכתב העת.

הגיליון הבא – ה־16 במספר, יוקדש לספרות ערבית ולספרות יידיש – שתי אחיותיה הבכירות וה"מוקצות" של הספרות העברית המודרנית.

את "הו!" אפשר להשיג בחנויות הספרים או במכירה ישירה באתר של הוצאת "הקיבוץ המאוחד". כתבי יד אפשר לשלוח במייל לכתובת ho.poetry@gmail.com. אתם מוזמנים גם לעקוב אחרי עמוד הפייסבוק שלנו, שכתובתו: www.facebook.com/ho.literary.mag.

ד"מ